

WINTER 2021/2022

OVER ZINGEVING EN LEVENSKUNST

VAN DO DAAG

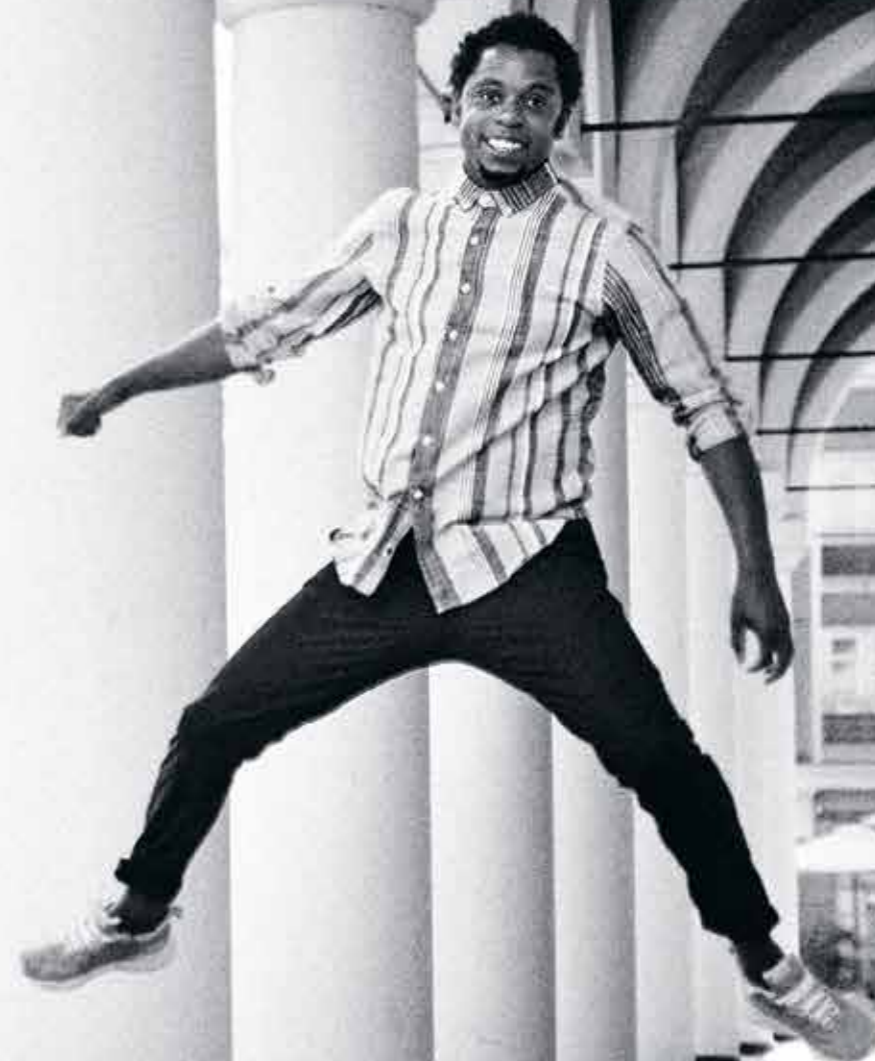
TYPHOON

*'Wees moedig
in je ongemak'*

HET MISBRUIKEN VAN
DE WERELD MOET
STOPPEN (EN OOK
HET VINGERWIJZEN)

'HET IS DE INTENTIE, HET DURVEN, DE MOED DIE TELT'

Black Lives Matter, gendergelijkheid, vrouwen aan de top: inclusie en diversiteit staan hoog op de maatschappelijke agenda. Glenn de Randamie, beter bekend als Typhoon, speelt een rol in dit debat. Hij inspireert als rapper, zanger en spreker velen met zijn eerlijke, rake teksten. Wat wil hij en wat drijft hem?

Maandagmiddag, Amsterdam. Berichtje van het management van Typhoon: Glenn is iets vertraagd. Tien minuten later komt hij aanlopen. Vastberaden tred, stralende lach, uitgestoken hand. “Sorry, ik had een afspraak in het centrum en moest mijn weg hierheen banen. Het is echt zo’n maandag... Maar kom verder.” De rapper gaat me voor richting zijn kantoor. Hij is volledig op zijn plek in het Amsterdamse straatbeeld. Toch koos hij er jaren geleden al voor op het platteland te gaan wonen. “Ik hou van Amsterdam”, vertelt hij. “Van de mensen, het bruisende, de diversiteit. Maar uiteindelijk ben ik thuis in de natuur. Daar voel ik me vrij.” Als kind trok Glenn al dagelijks de bossen in. En nog steeds is de buitenlucht het eerste wat hij ’s morgens opzoekt. “Als ik opsta, probeer ik zo snel mogelijk naar buiten te gaan. Even in aanraking komen met de lucht, met God, met mezelf. Voor mij is dat essentieel. Het is niet dat ik in de stilte mezelf kan horen denken. Eerder juist dat ik mezelf even *niet* hoor denken. Alsof er dan ruimte is om de stem te horen die daaronder ligt; mijn innerlijke stem. Ik denk dat ik in de natuur het meest mezelf ben.”

De natuur is tegelijk een bron van inspiratie.

Veel ideeën voor Glenns songs en teksten werden in de buitenlucht geboren. Al vanaf het begin van zijn muzikale loopbaan raakt de rapper in die teksten aan grote thema’s als racisme en slavernij. Waarom is dat? “Zie het als een onderzoek naar wie ik ben, naar wie wij als mensen zijn. Ik ben zwart en heb Surinaamse *roots*. Maar creoolse Surinamers zijn *passengers* die oorspronkelijk uit West-Afrika komen. Ik ben daar al jong vragen over gaan stellen.” Glenn deed lange tijd onderzoek naar zijn familiegeschiedenis, waarbij hij uitkwam in landen als Mali en Nigeria. Hij ontdekte dat sommige van zijn voorouders slaaf zijn geweest. “Dat greep mij erg aan. Ook maakte de duik naar het verleden dat ik verbanden ging zien met het nu. Verbanden die vaak niet zo één, twee, drie gelegd worden. Wanneer je die geschiedenis kent, lijkt het bizar dat we anno 2021 nog moeten debatteren over de vraag of racisme bestaat en waar het vandaan komt.”

Glenn de Randamie (Typhoon, 1984) is rapper, zanger, spreker, inspirator en ondernemer. In zijn eerlijke en kwetsbare teksten vangt hij grote levensthema’s als liefde, geloof, racisme, slavernij en maatschappij. Zijn muziek omschrijft hij als een ‘viering van het mens-zijn’ met daarin altijd de boodschap dat we genoeg zijn: wij zijn liefde. Glenn groeide op in ‘t Harde in een groot Surinaams gezin. Zijn muzikale reis begon in zijn tienerjaren en kwam in een stroomversnelling toen hij in 2004 De Grote Prijs van Nederland won. Voor zijn album *Lobi da Basi* ontving hij in 2015 een Gouden Plaat. In 2020 kwam zijn nieuwste album *Lichthuis* uit. Glenn zit sinds juni 2020 in het Adviescollege Dialooggroep Slavernijverleden, dat in opdracht van de overheid de maatschappelijke dialoog over het slavernijverleden bevordert.

Met zijn muziek komt Glenn in opstand tegen discriminatie en uitsluiting. Veel van zijn songs zijn met recht protestsongs te noemen. Maar wel altijd met een ondertoon van liefde. Hij pleit voor vrede in plaats van strijd; kiest eerder de weg van zelfreflectie dan die van beschuldiging. Niet voor niets won hij twee jaar geleden de PAX Vredesduif voor zijn inzet voor een inclusieve samenleving. Sindsdien heeft hij er alleen nog maar meer werk van gemaakt. Zo spreekt hij regelmatig over diversiteit en inclusie en adviseert hij ook bedrijven op dit gebied. Op de vraag wat hem hierin drijft, is zijn antwoord: vrijheid. In de eerste plaats zijn eigen, persoonlijke vrijheid. “Ik ben een vrij mens, in vrijheid geboren. En ik wil in vrijheid leven. Dat betekent dus ook dat ik vrij wil zijn om mezelf te zijn, ongeacht mijn kleur, geloof, geslacht of wat dan ook.” Net zo goed gaat het hem om de vrijheid van ieder ander. Want persoonlijke vrijheid zou voor ieder mens vanzelfsprekend moeten zijn. “Het is toch te zot voor woorden dat het nodig is om te benoemen dat *black lives matter*? Of om te moeten discussiëren over de vraag of vrouwen op gelijke posities ook een gelijk salaris zouden moeten verdienen?”

Zelf heeft Glenn zich vaak uitgesloten gevoeld.

Als jong jongetje al was hij heel gevoelig, vertelt hij bij een kop thee in zijn kantoor. “Ik voelde zoveel verdriet in de wereld. Het leek of niemand mijn gevoelswereld begreep. Ik voelde me eerder

‘HET IS TOCH TE ZOT VOOR WOORDEN DAT HET NODIG IS OM TE BENOEMEN DAT *BLACK LIVES MATTER*?’

dáárdoor een buitenstaander dan door mijn kleur.” In zijn tienerjaren werd hij zich steeds meer bewust van discriminatie vanwege zijn afkomst. “O, wacht, ik ben geen Nederlander, ik hoor er niet bij. O, ik ben zwart en daarom automatisch verdacht. O, ik lijk op een asielzoeker en daarom kom ik de discotheek niet binnen. Ga zo maar door.” Glenns moeder gaf hem de boodschap die veel zwarte kinderen meekrijgen: je zult twee keer zo hard moeten werken voor hetzelfde resultaat. “Nogal hard om tegen een kind te zeggen”, vindt Glenn. “Maar het is wel de realiteit. Kijk maar naar die documentaireserie ‘Klassen’: dan zie je hoeveel sluimerende ongelijkheid er is. Dat gaat diep en gaat gepaard met zoveel blinde vlekken.”

Positief van deze tijd is wel dat racisme en discriminatie inmiddels maatschappij breed als belangrijke thema’s worden gezien. “Je kan niet meer doen alsof je er nooit van gehoord hebt”, aldus Glenn. Hij ziet een sterke beweging van mensen die opstaan om verandering in gang te zetten. “Het is in deze tijd niet meer voldoende om het ‘over diversiteit te hebben’. De vraag is veel meer: wat gaan we eraan doen? Kijk maar naar het bedrijfsleven: bijna elke organisatie heeft diversiteit en inclusie in de doelstellingen staan. De vrijblijvendheid gaat eraf en dat is hoopvol.” Want te veel mensen hebben al veel te lang in een minderwaardige positie gezeten. Het is tijd voor verandering. En ‘vooruit is de enige optie’, zoals Glenn zei in een toespraak tijdens Keti Koti vorig jaar. “Ik heb liefde voor achterblijvers, maar we gaan er niet op wachten. Onze generatie gaat door.” Met generatie doelt Glenn op de groep mensen die de vooruitgang inzet. “Zie het als *early adopters*. Maar omdat de groep zo groot is, noem ik het een generatie. Het mooie is dat dit een dwarsdoorsnede is van rood, wit, zwart, gay, hetero, oud, jong.” Deel zijn van die generatie heeft alles met bereidwilligheid te maken, en weinig met demografische gegevens. Kenmerkend is een bepaalde *mindset* om te gaan

voor *'the greater good'*. "Het zijn mensen die zich medeverantwoordelijk voelen, zelfs al gaat het niet per se om henzelf."

Wat kun je als onderdeel van die generatie, als individu in deze maatschappij, nu doen om inclusie te bevorderen? "Wees open. Durf te vragen", zegt Glenn. "Vaak is het de intentie, het durven, de moed die telt. Wees moedig in je ongemak." Want de weg naar inclusie zal voor ons allemaal zo nu en dan ongemakkelijk zijn, legt hij uit. We worstelen allemaal met vragen en onzekerheden. Is het gepast om een opmerking te maken over iemands geaardheid? Is het grappig om een zwarte collega te vragen of hij lekker is bijgekleurd in de vakantie? "Het is in ieder geval oké om iets niet te weten, om te zoeken daarin", zegt Glenn. "We gaan fouten maken. Maar vraag het! Blijf proberen en voel je niet te groot om sorry te zeggen. Die openheid, daar pleit ik zo voor."

Zelf maakte Glenn onlangs nog zijn excuses. Een vrouw in zijn team gaf aan dat ze op een neerbuigende manier bejegend werd door een mannelijke gesprekspartner tijdens een zakelijke bijeenkomst. "Omdat ik het toen zelf niet doorhad, heb ik het niet serieus genomen. Pas een jaar later zag ik wat ze bedoelde en schrok ik! Waarom had ik haar niet het voordeel van de twijfel gegeven?" Dit soort dingen gaan sluimerend, weet de rapper. Net als een Johan Derksen die vindt dat het homogeweld wel meevalt omdat hij het niet ziet. "Het is menselijk om niet alles te zien. Maar dat betekent nog niet dat het er ook niet is. Ik werd weer even met mijn neus op dat fat gedrukt." Glenn kwam erop terug bij zijn vrouwelijke collega. "Ik zat fout en nu pas zie ik het, zei ik haar. Alleen al die erkenning is veel waard."

**'VERANDERING
BEGINT BIJ DE VRAAG
OF WE ERVOOR OPEN-
STAAN MET ONSZELF
GECONFRONTEERD
TE WORDEN'**

We zijn allemaal verschillend. En dat is prima. "Diversiteit, laten we het vieren!" zegt de rapper. Maar inclusie gaat een stap dieper. Inclusie gaat niet over gelijk, maar over gelijkwaardig zijn. Wie mag meedoen, wie mag meepraten? Gaat het óver mij of zit ik zelf aan tafel? En andersom: laat ik de ander meebeslissen, zie ik hem als gelijkwaardig? Glenn: "Het is aan ieder van ons om bij onszelf na te gaan: wat is mijn rol in dit debat? Verandering begint bij de vraag of we ervoor openstaan met onszelf geconfronteerd te worden." Glenn ziet zijn rol als het adresseren van de problematiek, het blijven voeden van de vooruitgang en het mee zoeken naar een passend antwoord op de vraag: hoe dan wel? Tegelijk weet hij dat hij zelf ook niet perfect is en durft hij zichzelf daar kritisch op te bevragen. "Als iemand voorbijloopt, heb ik soms ook in een split second mijn oordeel klaar. Mijn

hoofd werkt ook zo. Maar zodra ik merk dat ik een bevooroordeelde mening heb over iemand, *bless* ik diegene heel bewust. 'Ik wens je het beste', zeg ik dan in gedachten. Puur als reminder voor mezelf dat ik echt helemaal niets hoeft te vinden van die ander. Dat we allemaal mensen zijn. En dat ik liefde wil uitdragen in plaats van oordeel."

Zelfs wanneer er na acht jaar discussie nog steeds Zwarte Pieten door de dorpsstraat banjeren? Of wanneer mensen hem na de uitzending bij Zomergasten dreigbrieven sturen, omdat hij wijst op het institutioneel racisme in ons land? Wanneer mensen zich openlijk discriminerend of racistisch blijven uitlaten? Juist in die situaties blijkt dat Glenn de liefde niet alleen preekt, maar er vanuit leeft. Want Glenn gaat niet tegenover hen staan, maar blijft de verbinding zoeken. "Ik kijk

naar waar we elkaar kunnen vinden." Bruggen bouwen in *understanding*, noemt hij het. Want iedereen heeft recht op zijn of haar mening. "De denkrichting die ik maak, heeft de ander misschien nog niet gemaakt. De kaders die ik heb, heeft hij of zij misschien niet meegekregen. Ik merk vaak dat wanneer ik uitleg geef en met voorbeelden kom, mensen toch zeggen 'goh, zo heb ik er nog nooit naar gekeken.' Tuurlijk, vaak gaat het me niet snel genoeg. Maar meestal lukt het me de verschillende kanten te begrijpen en kan ik daardoor een gesprekspartner zijn."

Lobi. Oftwel: liefde. Eigenlijk is dat het grote kernwoord in de boodschap die Glenn wil uitdragen. "Bij alles wat ik doe staat de lobi voorop. Ik kan het niet over inclusie hebben alsof het een losstaand iets is. Dat is alsof je de oceaan wilt isoleren. Inclusie is liefde." Hij kijkt liefdevol naar de ander én naar zichzelf; geeft vanuit liefde én ontvangt vanuit liefde. "Het zijn de meest simpele dingen die zo essentieel aanvoelen. Even inchecken met je buurman, dat kopje koffie van je partner wanneer je zit te zoomen, iets oprapen voor een ander. Kleine dingen die zeggen *'I care'*. Die dingen maken mijn leven zo waardevol."

Met zijn laatste album *Lichthuis* wil Glenn iedereen laten zien hoeveel licht en liefde we zijn. En hoe mooi de wereld wordt als we van daaruit handelen. "Iedereen heeft licht in zich. Mijn 'licht' is het muzikale talent dat ik heb gekregen. Dat is mijn manier om iets bij te dragen aan een mooiere wereld." Dat hij met zijn nummers mensen weet te raken, daar is Glenn vooral dankbaar voor. "Dit weekend nog zag ik tijdens een show een man vooraan alles met betraande ogen meerappen. Het bleek de vader te zijn van een jonge fan. Achteraf zei hij: 'Glenn, je hebt geen idee wat muziek doet met een mens.' Dat vond ik zo mooi! Want tja, als muzikant heb ik denk ik wel een idee. Maar tegelijk heb ik inderdaad geen idee wat het met hém doet. Muziek is zo'n mooie *messenger*; het kan ieder mens op een heel eigen manier raken. Zo'n reactie voedt mij ook weer en zo geef je het licht aan elkaar door. Zonder *effort*, gewoon door te zijn. Dat ik daarin iets van waarde kan doen, vind ik tof!" ○